

Hvat eru tey bæði heimsveldini – USA og USSR – veruliga før fyrri á sjónum?

Nú er tað ikki longri Britannia, ið ræður á sjónum, men her kunnu tit so fáa at vita, hvat arvtakararnir hjá Bretlandi eiga at seta upp móti hverjum øðrum, um eitt kríggj skuldi brostið á.

Aftur einaferð hevur heimur okkara verið um at enda í einum alt-oyðandi kríggj, og aftur einaferð sýnist ringasti vandin at vera hasaður av. Tað er helst øllum greitt, at her hugsast um kreppuna, ið kom tá russar hersettu Tjekkosllovakia, um áftaná, man tað eisini vera flestøllum greitt, at tað ikki var langt frá, at NATO legði uppi. Hetta vildi sjálvsagt komið at havt álvarsamar avleiðingar fyrri heimsfriðin, ið helst mundi verið liðugur, um NATO legði uppi víðurskiptini harníðri, men tað er tó ringt við vissu at siga, hvussu úrslitið hevði verið vorðið. Nógva hevur verið gitt, tá menn hava sammett stríðsmegirnar eystan- og vestanfyrri jarnfjaldið, men ið heilum hevur tann óvissa, ið kjarnorkuvápnini færa við sær, havt eitt stórt orð at siga. Nú, tá alt tykist at vera meira friðarligt aftur, kundi tað kanska verið áhugavert at farið og hugt eitt sindur at, hvat hini bæði risaveldini, USA og USSR hava at seta upp móti hvørjum øðrum, og serligan áhuga man tað hava fyrri froyingar, ið jú flestallir liva dagliga liv teirra á sjónum, at sæð, hvussu víðurskiptini eru millum stríðsmegirnar hjá hesum báðum partunum. Men ein má altíð minnast á tann ókenda faktorin, ið sum sagt altíð spælir inn: Kjarnorkuvápnini, ið jú sanniliga eisini koma fyrri seg umborð á skipunum. Tað hevði verið lætt at avgjørt, hvør ið hevði mesta meg á sjónum, um tosað var um konventionella – vanliga – krígsforslu, men tey nýggju vápnini, ið alla tíðina koma fram, gera tað torført. Undir øðrum heimsbardaga var tað lætt at gera av, at bretar ráddu ið nógva meira muni á sjónum, enn týskarar gjørdu – tað sá ein bara við at hyggja at talinum av kríggsskipum. Men ið dag má ein vera varin, tí eitt skip vápnað við rakettum kann gera tað út fyrri 10 skip við vanligum kanónum. Afturat øllum hesum, vita vit ikki

geva árliga bein tøl upp, ið siga hvussu nógva skip av hvørjum slag, teir hava. Í dag eru fá slagskip til ið heiminum. Menn leggja meira dent á skjótleika, og tað var veruleiki, at eitt slagskip gjordist meira og meira lætt at søkka, sum flogfórin gjordust skjótari. Í dag kann ein krússari – ella fyrri tann skul ein oyðari – við rakettum eisini gera fittliga meira um seg, enn eitt slagskip, um tað so enn hevur 408 mm kanónir, sum tey fyra slagskipini, ið USA enn hevur, hava. Hesi fyra eru tó vorðin uppløgd, og verða tey helst upphøgd um stutta tíð. Nei, risarnir á sjónum í dag eru flogberarnir. Her er ein lógin munur millum amerikarar og russar, tí meðan USA hevur ikki færri enn 42 vanligar flogberar og 9 helikoptaraflogberar, hava russar ongan. Tað sigst, at teir hava nakrar fáar í gerð, men onki vist er um tað. Størsta kríggsskipið ið heiminum í dag, er tann kjarnorkudrivni amerikanski flogberin, USS ENTERPRISE, ið er 75700 tons stórur. Hann er útgjörður við bæði rakettum og kanónum, og er samstundis heimstaður fyrri 100 jagaraflogfór. Tað er eyðsæð, at tað eigur at vera lætt at beina fyrri einum flogbera, men ein eigur at hugsa um, at ENTERPRISE siglir við 35 míla ferð, og harafturat ber tað væl til at geva honum eina verju av oyðrum og krússarum. Í lótni hava amerikarar tveir aðrar stórar flogberar í gerð. Annar av teimum er hin 60.000 tons stóri JOHN F. KENNEDY, ið verður liðugur næsta ár.

NÚTÍMAS KRÚSSARIN HEVUR FINGIÐ RAKETTIR

USA hevur í dag ein nokkso stór- an flota av krússarum. Flestallir eru gamlir bygdir undir kríggjum, men teir eru allir vorðin moderniseraðir, og fleiri hava fingið rakettvápn saman við vanligu kanónum teirra. Støttast hava teir: 28

Ein annar amerikanskur robotkrússari er hin 15.000 tons stóri USS LONG BEACH, ið er kjarnorkudrivin.

Russar hava eisini krússarar. Roknað verður við, at talið av teimum liggur um 18, men vit vita ikki, hvussu nógvir, ið hava rakettir. Tað er tó líkt til, at teir nú allir hava fingið rakettvápn umborð. Hesi krússararnir eru allir ógvuliga modernaðir, og loyptu rættiliga hvøkk á NATO, tá teir komu fram, tí ongin visti av, at teir vóru blivnir bygdir. Fyrst – trý ár aftaná at tann fyrsti av teimum varð liðugur – tá krússararnir SVERDLOV og ORZHONIKIDZE komu á vitjan í Bretlandi, varð tað vest- andvældum greitt, at nú høvdu russar eisini fingið sær risaskip á sjónum.

OYÐARARNIR HAVA FINGIÐ MEIRA AT TÝÐA

Sum áður sagt eru menn nú farnir at leggja meira dent á, at skipini eru minni men skjótari, og man

asta summar niðri í Meðalhavinum, tá ein egyptiskur motortorpedobátur við einum skoti beindi fyrri israeliska oyðaranum »Elathe«. Hesin motortorpedobáturin var nevniliga av hinum russiska »Osae«-slagnum, ið eru 150 tons stórir, og beindi hann fyrri tí 1710 tons stóra israeliska oyðaranum so skjótt, at tað mundi vera fáum av teimum umborðverandi greitt, hvat veruliga hendi.

KJARNORKUKAVBÁTAR – ENN ALDRIN ROYNDIR Í EINUM KRIGGI

Eitt skipaslag, ið meira og meira verður lagdur dentur á í dag, eru kavbátarnir. Undir seinasta kríggji vóru kavbátar ikki førir fyrri at vera undir rættiliga leingi. Teir vóru høvdu at kalla vanlig skip, ið bert hövdu tann fyrirun, at teir stutta tíð kundu kava. Í dag er hetta nógva broytt. Nú kunnu kjarnorkukavbátarnir vera undir í vikuvís, og teir kunnu eisini við brenniveini teirra sigla í fleiri ár uttan at vera nýddir til at hava nýggja kjarnorkuleiðing. Hjá russum vita vit ikki fyrri vist, hvussu nógvar kjarnorkukavbátar, teir hava. Men vit vita rættiliga vist, at samlaða talið av kavbátum liggur um 360. Menn halda tó, at russar hava nakað fleiri kjarnorkukavbátar, enn amerikarar. Teir hava nevniliga 88 av hesum. Ein hin víðgittasti av teimum er USS NAUTILUS, kendur tá hann sigldi undir norðurljólinum.

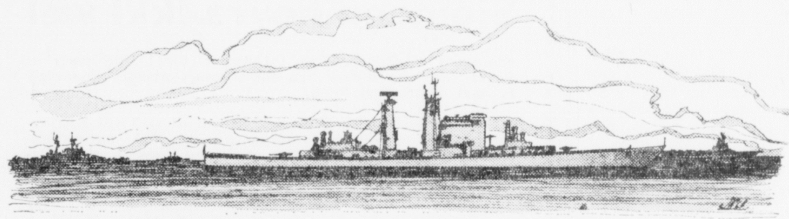
Terrier II rakettir, ið bera 32 km, 1 Asroc antikavbátarakett, ið ber 15 km, 6 53 mm torpedoir og ein helikoptara. Jú, munur kann vera á. Sjálvandi eru bert fáar amerikanskir fregattir so ógisluga útgjörðar, sum WM. BA INBRIDGE, men teir hava tó 347 fregattir til samans. Russar hava bert 50, men so hava teir sum sagt handan riðilin av smábátum.

SKANDINAVAR ERU FREMST VIÐ MINUSKIPUM

Minuskip eiga amerikanarar væl meira av, enn russar. Teir hava nevniliga 464 minustúkarar, meðan talið hjá russunum bert liggur um eini 200. Hesi skip eru øll smá, og beinleiðis minuleggjandi skip, ið bert eru gjord til tað endamálið, eiga hvørki amerikanarar ella russar. Tað eru bert fá lond í heiminum, ið eiga skip, ið beinleiðis eru bygd til tað. Á tí okinum er Danmark undangonguland, har teir fyra stóru minuleggjararnir av FALSTER-slagnum er vorðin til eitt specielt skandinavisk kríggsskipaslag. Turkið hevur keypt ein minuleggjara frá Danmark av hesum slagnum, og svar eru farnir undir at byggja tvey skip, ið eru ógvuliga meirilukum teim donsku – bert nakað størri.

DANGUR KUNNU VERA VANDAMIKLAR

Tað er klárt, at lond, ið hava so stórar flotar av beinleiðis álps-

Tann eysturtýska fregattin ERNST THÄLMANN er av tí russiska RIGA-slagnum. Aftanfyrri sæst stóri russiski krússarin OKTYABRSKAYA REVOLYUTSIA, ið av av størstu krússarunum ið heiminum í dag.

hetta vera ein orsök til, at USA nú hevur ein oyðarafloata, ið telur ikki færri enn 372 oyðarar. Nógvir av teimum eru tó lagdir upp, men kunnu innanfyri so at siga onga tíð takast í nýtslu aftur. Hesi oyðarar eru fyrri tað mesta útgjörðir við vanligum kanónum, men so við og við er ætlanin at seta rakettir á teir. Hjá russum eru rakettberandi oyðarar blivnir ein specialitetur. USSR eigur í dag 140 oyðarar, og halda menn, at flestallir av hesum eru rakettberandi. Teir eru at finna allastaðni, eisini her undir Føroyum, og ikki er tað leingi síðani, at tveir rakettóyðarar við rakettum, ið bóru 600 km lógu úti undir Fugloynni.

Ein lítill kann eisini GERA UM SEG

Undir seinra heimsbardaganum varð nokkso stórur dentur lagdur á motortorpedobátar. USA hevði nógvar av hesum, ið teir einahelst nýttu í Havinum Kyrra, men hesum týkstast teir at vera gíngrir burturfrá, tí í dag eiga teir bert nakrar heilt fáar, ið eru upplagdir. Russar – harafturimóti – leggja stóran dent á smáum skjótum fómum, ið antin eru vápnað við torpedum, kanónum ella rakettum. Teir hava tilsamans 900 av hesum smábátunum, og ein sovorðin bátur kann – helst tá hann er vápnaður við rakettum – gera óføra nógvan skaða. Tað fingur vit at siggja sein-

Hann er tó bert ein lítill kavbátur – ikki meir enn 3180 tons, og hann er bert útgjörður við vanligum torpedum. Ein annar, hin 7250 tons stóri USS GEORGE WASHINGTON, hevur umframt 4 torpedoir 6 polaris rakettir. Hesar eru sera vandamiklar. Tær kunnu bera kjarnorkubumbur, og ein polaris A3 rakett av tí slagnum, sum GEORGE WASHINGTON hevur, ber 4500 km, og hon kann skjóta, av, meðan báturin er undirkavaður.

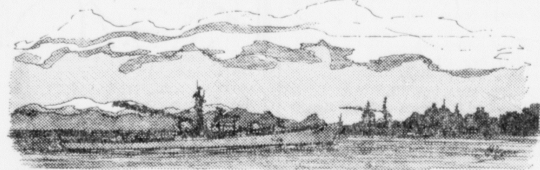
MUNUR KANN VERA Á FREGATTUM

Fregattirnar eru tey kríggsskip, sum eru best kend í Føroyum. Tey donsku verjuskipini NIELS EBBESEN og THETIS vóru regulgjar fregattir, og javnan koma fremmandar fregattir á vitjan her, eitt nú franska fregattin COMMANDANT BOURDAIS, ið var her í summar. Tað kann tó vera stórur munur á fregattum, og sum domi kann gerast ein samanlikning millum donsku fregattina ESBERN SNARE og russisku fregattina RIGA. Bæði skipini eru 1050 tons. Danska fregattin hevði (tí hon er nú uppløgd) 6 102 mm kanónir og 4 40 mm. RIGA hevur 3 100 mm kanónir, 8 37 mm kanónir, 3 53 mm torpedoir + eitt óvist tal av minum. Og so kunnu vit taka amerikansku kjarnorkufregattina USS WILLIAM BAINBRIDGE: 7600 tons, 40 míla ferð, 4 76 mm kanónir, 80

skipum, eisini mugu hava ein stór- an flota av hjálparskipum, ið eru útgjörð til ymisk endamál. Ofta hava gomul kríggsskip verið umbygd og síðani nýtt sum depotskip, hjálparskip o.a. Bæði russar og amerikanarar hava umleið 200 hjálparskip av ymiskum slag, eitt nú farmaskip, oljuskip, radarskip, ísbrótarar, (heimsins størsti ísbrótarar er hin russiski kjarnorkudrivni LENIN), sjúkraflutningsskip, og nógva, nógva onnur. Hesi skip kunnu ikki vera før fyrri at taka beinleiðis lut í einum álpi, men tey eru oftast før fyrri at verja seg væl og virðiliga. Ein má endiliga ikki fara skeivur av tí. T. d. hava bretar eina gamla dangu, ið eitur HMS GIRDLER NESS. Hon er ógvuliga ússalig á lit, men farið ikki skeivur av henni: Hon er so smekklfull av rakettum, at hon kundi lagt tey størstu amerikansku slagskipini í sor við einum skoti, um tey komu ov nær.

Og við hesum koma vit aftur til tað óvissa, sum hesi nútímas vápnini gera. Nú hava vit roynt at gjørt upp, hvat tey ymisku londini eru før fyrri á sjónum, men tað er sum sagt næstan ógjöriligt at siga nakað um, hvussu tað kemur at rigga í veruleikanum. Tað er helst eisini henda óvissa, hvat hin parturin veruliga kann, ið ger at vit hava tólligan frið í okkara parti av heiminum í dag.

micky.

USS ALBANY er ein av teim sokallaðu robotkrússarunum.

nógva um, hvussu nógva skip, ið russar eiga, men vit vita tó nakað um, hvørji vápn, tey eru útgjörð við.

**FLOGBERAR HAVA AVLOYST
SLAGSKIPINI SUM RISAR
Á SJÓNUM**

So er tað lættari at siga nakað um amerikanska flotan í dag, tí teir

vanligar »kanónkrússarar«, 8 krússarar við bæði rakettum og kanónum, og 4 krússarar, ið bert hava rakettir – tað eru teir sonevndu »robotkrússarar«. Ein teirra, er hin 13700 tons stóri USS ALBANY, ið sæst á myndini. ALBANY varð bygdur í 1944, men varð seinni um bygdur og útgjörður við rakettum.